

Organ för svenskarna i Estland.

Nationalförsamlingen väljes i slutet av detta år.

Söndagen den 9 augusti firade Läänemaa sin andra skördefest och nationaldag. Publiken uppgick till cirka 4000 personer. I festtalet som hölls av premiärministerns ställföreträdare K. Eenpalu, sade denne bland annat:

Det väsentligaste i vår uppgift såväl nu som för framtiden är att vara och förbli ester. Att vara och förbli ester betyder ej enbart att vara landets medborgare. Vara este och förbli este betyder att tätt sammanfläta de trådar som äro grundläggande i esternas ideal. Det betyder att godkänna de viljor och strömningar som i årtusenden lett våra förfäder och komma att leda oss i framtiden.

I närheten av oss ute på öar och halvöar är minoritetsbefolkningen bosatt. Men det är icke de enda platserna där vi ha minoriteter. Bakom Narva och i Petseri och ännu på andra orter ha vi dem.

Minoriteternas önskemål har varit att få leda och organisera sina kulturella intressen och för ändamålet ha de erhållit kulturautonomi. De kunna självständigt bestämma riktningen av sin kulturorientering i samband med sina stamfränder utomlands. Denna fråga är för framtiden en av de viktigaste bland andra viktiga frågor. Vara este det betyder icke i statspolitisk omfattning att man bör ha estniskt blod i sina ådror. Vara este det betyder att varje estnisk medborgare statspolitiskt sett är este. Vi ha

dock märkt att några ledande krafter bland minoriteterna ha tolkat detta så att de böra verka i den statspolitiska anda varifrån deras nationalitet härstammar. Mycket mera! Under vår korta frihetsperiod, erkännande frihetens stora ideal, ha vi nästan t. o. m. godkänt detta. Hos oss sanna estniska medborgare bör här förekomma en förändring. Detta betyder icke att vi skulle inskränka deras kulturautonomi såvida de själva vill behålla den, men det betyder att de skola offra sig i tjänsten för vårt rikets mål.

Det betyder att när de erhålla undervisning på sitt modersmål, vilket vi hedra och som vi själva under den ryska tiden fordrade, så bör det helt var ägnat att lära känna vår estniska kultur och historia.

Om man frågar i vilken riktning vår politiska orientering bör ske ha vi att svara: Estniska folkets liv och framtid bör ledas endast och enbart i en estnisk orientering. Det är ej lönt att slösa många tomma ord på folkregering och demokratisk ordning. Demokratisk ordning framträder ej enbart i den form vi ha sett och som fört riket och folk till inre oroligheter. Vårt estniska statsbyggnadssätt innebär säkert vårt egen folkstyrelses ordning och baserar sig på demokratisk grund. Enligt folkomröstningen i februari fullföljes folkets vilja genom att vi i november eller december skrida till valen

Estland firar svenskt 500-årsminne.

Det är i år 500 år sedan Birgittinorden invigde den stora klosteranläggningen i närheten av Tallinn - Pirita.

Med anledning av 500-årsminnet anordnas lördagen den 15 festligheter och minnesgudstjänst i dessa för varje svensk välkända ståtliga ruiner. Vid festligheterna komma antikvarien dr. Bertil Berthelson att representera Sveriges riksantikvarieämbete. Som bekant har under de senaste åren vid Pirita försiggått utgrävningar som stått under svensk ledning och det har just varit dr. B. Berthelson och prof. Sten Karling som närmast haft hand om ledningen av utgrävningarna och konserveringen.

Val till fiskerikammaren.

Söndagen den 2 augusti försiggingo valen till fiskerikammaren. Överhuvudtaget avlades 4300 röster. På en del ställen i Harju- och Petserimaa uteblevo valen. Där företagas de den 23 augusti.

av nationalförsamlingen. Ryktet om att valen av ett eller annat skäl skulle uppskjutas överensstämmer icke med verkligheten. Till dessa val gå vi icke så splittrade som till de förra. Vår nya vallag måste ge förbättringar. Likaså hoppas vi att folkets sansade hållning och inre övertygelse lämna de förutsättningar för att vi kan välja värdiga representanter till den blivande nationalförsamlingen. Festen avslutades med hymnen.

IDROTT.

Med anledning av artikeln "Estlandssvensk idrott" i nr. 25 av denna tidning, tar undertecknad sig friheten att skriva några rader över samma fråga.

Det är glädjande att en så viktig fråga som idrotten är för ett folks utveckling, börjat upptagas till offentlig diskussion. Men det är också på högsta tiden att så sker, ty annars är det fara värt, att den första framstötten för estlandssvensk idrott, som förra artikelns författare redan framhöll, kommer från annat håll. Och det skall undvikas! Likaså har undertecknad konstaterat vid flera olika tillfällen, att intresset för idrott icke saknas bland våra ungdomar. Tvärtom. Inom vissa kretsar har den frågan diskuterats både länge och väl. Men vad som saknas är sakkunnig ledning och organisation. Att det går fullt så lätt, som det framhölls i nr. 25, "bara någon tar ledningen, går det övriga av sig självt," kan

undertecknad icke så fullt inse. Ty att en sakkunnig ledning är av samma vikt som blotta intresset kan icke bortresoneras. En god ledare kan väcka intresset för torrare och otacksammare saker än idrotten är. Och med intresset enbart kan man icke gärna prestera resultat.

Men naturligtvis får man icke underskatta intressets värde. Undertecknad har ställt frågor till en del bollspelande ungdom ut på landet och svaren ha varit mycket glädjande. Alla äro synnerligen intresserade av den tanken, som offentliggjordes i förra numret, nämligen en nätbollsmatch på första estlandssvenska mästartens namn. Likaså har undertecknad talat med Kustbons redaktion, som godhetsfullt lovat skaffa vandringpris som det första mästerlaget alltså kommer att erhålla. Villkoren om dess erövrande uppställas senare.

Först och främst skulle det gälla att bilda idrottsföreningen. Dylika är det lättast att bilda,

som också framhölls i föregående nummer, som underavdelningar till förutvarande U. F. och S. O. V. föreningar.

Ifall nu nämnda underavdelningar bildades, skulle ett stort framsteg därmed vara gjort. Och alltså redan nästa år skulle de första tävlingarna kunna gå av stapeln.

Till en början få ju ännu, liksom hittills, de respektive lagen experimentera sig fram till det effektivaste spelsättet. Senare kanske det icke är alldeles omöjligt att anställa en ledare, då redan andan har vuxit in och organisationen är god. Och så kunna vi snart börja vänta hjälp av ynglingarna som genomgått gymnasiet, där de erhållit en synnerligen god undervisning i gymnastik och idrott. På dem är det som huvudansvaret faller, och jag tror, att de äro både villiga och kompetenta att ta ledningen och komma med glädje att vara banbrytare för estlandssvensk idrott.

Kal.

Min största upplevelse.

(En av de elva)

V.

"Hans Majestät Konungen har uttryckt sin vilja att få se er, estlandssvenska ungdomar". Dessa ord, som vår ciceron nästa morgon efter frukosten uttalade till oss, verka mera än om en bomb kreverat alldeles i vår närhet. Först gripas alla av tystnad. Men så tror sig någon ha funnit rätta lösingen, genom att säga, att det väl bara är skämt. Och man hör liksom en befrielsens suck gå genom leden. Det är emellertid icke alls något skämt. Klockan halv nio måste vi vara i slottet. Därefter frågar ciceronen, om vi kan Kungssången och Modersmålets sång. Jo, det kan vi.

Bussen, som efteråt skall föra oss... Stopp! icke händelserna i förväg, och allra minst nu, när vi ha någonting så viktigt och högtidligt framför oss som ett kungabesök. Nåja, det är en modfärdig liten trupp, som fredagen den 19 juni marscherar upp till Kungliga Slottet i Stockholm. Det är ännu några minuter kvar

till halv nio, och var och en begagnar dessa minuter till att ännu några gånger gnola över de bägge sångerna. Endast vår cicerons säkerhet och lugn verkar något lugnande på oss. Nu kommer han! En liten bil kommer och stannar utanför ingången. Men nej, det är professor Curman som skall förrätta presentationen.

Kort därpå sticker en liten elegant Mercedes in under valvet, och ur den stiger en lång rakryggad man, som vi genast känna igen efter alla fotografier vi sett: kungen! Ären och det stora ansvar, som vilar på hans skuldror ha icke förmått böja honom, och nu kunna vi förstå, hur han kan utkämpa de många hårda tennismatcherna, som vi läst så mycket om i tidningarna. Sedan han hunnit fram till oss, hugga vi i med Kungssången. Så följer presentation av rektorn och lärarna. Efter några frågor, som kungen ställer till dem stämma vi upp Modersmålets sång. Synbart rörd hör

han på och går därefter upp till sina regeringsbekymmer.

"Han är ju förtjusande, och det hela var ju icke alls så farligt, som jag föreställde mig det", utbrister förtjust en flicka. "Nej, det var precis så som det skulle vara", säger John med en min som om det skulle höra till hans dagliga program att sjunga för kungar.

Det är ju givet att det sisttimade är samtalsämne för hela förmiddagen, tills det faller smått i skymundan av andra händelser.

Det var visst tal tidigare om en omnibus. Ja, det är mycket riktigt. En präktig bulldogg, prydd med en estnisk och svensk flagga, väntar oss utanför slottet, och det gäller bara att stiga in. Därpå följer en härlig rundtur i Stockholm. Men icke nog därmed. Utur staden bär det och gissa vart! Jo, till Sigtuna. Våra ansträngda strupar ansträngas ännu mera, men ingen tänker dock på att sluta sjunga. Efter ungefär en timmes färd komma vi till Sigtuna. Där liksom överallt mottagas vi mycket hjärtligt och bjudes genast på kaffe. Därefter beses Sigtunastiftelsens

H. Laretei estnisk minister Stockholm.

Ministerplatsen i Stockholm, som en längre tid har stått ledig, beträdes nu av H. Laretei. H. Laretei tjänstgjorde hittills som utrikesministerns biträde. Hans post kommer närmast att beträdas av advokat A. Rei.

Björn dödade ko.

I Virumaa i Paasvere komma björnarna varje höst tillrätta med större eller mindre våldsdåd. I år har en synnerligen stor björn börjat oroa t. o. m. befolkningen. Förra veckan dödade björnen en tvåårig ko och sårade svårt en annan. Anfallet skedde på natten då befolkningen sov och ingen kunde förhindra ildådet. Som redan sagts har björnen varit synnerligen stor. Dess fotspår mätte 20 cm i längd och 15 cm i bredd.

skolor och byggnader. Så följer en längre paus som vi begagna till att taga ett dopp i Mälaren.

Då vi komma tillbaka, väntar oss ett dukat bord. Efter frukosten gå vi till ruinerna, som stå kvar av det gamla Sigtuna. Föredraget, som hölls om stadens historia, inleddes med de träffande orden: "Jag ber få hälsa er hjärtligt välkomna och hoppas samtidigt, att ni nu kommer i betydligt mildare avsikter än för c:a 800 år tillbaka". Gud vet hur det är med den historien! Nu ha t. o. m. letterna börjat göra esterna den äran om Sigtunas förstörande 1187 stridig. Jag för min del skulle tro att våra förfäder visat esterna vägen dit. Hur som helst med detta. Faktum är, att Sigtuna blivit förstört och att vi för närvarande gå och titta på ruinerna av denna stad, där för många hundra år sedan bittra strider utkämpades vilka gjorde slut på den uppblomstrande stadens framtid.

Klockan är nära fyra, när vi bryta upp från Sigtuna och fara tillbaka till Stockholm. Under färden säger ciceronen att utanför Stockholm i Haga

Professor K. Konik död.

Måndagen den 3 augusti avled prof. K. Konik i Tartu. Konik var medlem i Estlands Räddningskommitté och Konstituerande Församling och har varit minister flera gånger. Staten bekostade den dödes begravning. På den sista färden ledsagades prof. Konik av regeringsmedlemmarna och en väldig människomassa. Han begravs på Tallinns Metsakalmistu kyrkogård.

Fornfynd från Iru.

De i år företagna utgrävningarna i Iru ha lämnat goda resultat. Under de senaste två veckorna har man funnit över tusen fornyfynd, som alla härröra sig från yngre järnåldern. Det är det första fornsamhället som påträffats i Estland från den tidsperioden och fynden äga därför ett särskilt stort värde. Som nu framgår har Iru varit ett tätt befolkat samhälle under yngre järnåldern.

park ta vi in och dricka en kopp kaffe. "Dessutom väntar där en liten överraskning", tillade han. Vårt intresse är naturligtvis spänt till det yttersta. När bussen svänger in på Haga och stannar utanför Koppartälten, vänta oss en hel hop skolungdomar, som genast springa fram, och snart brusa frågorna: "Hur har ni haft det?" "Hur tycker ni om Sverige?" "Hur länge stannar stannar ni här?" o. s. v. Jaså, det var alltså överraskning. Det överträffade våra förväntningar.

På alla dessa frågor, som ställdes till oss, svara vi naturligtvis så mycket och så vackert vi kan.

Ciceronen ser glatt på en stund och säger, att det kanske är bättre att gå och sätta sig och vid kaffebordet diskutera vidare. Det tycka vi naturligtvis är "kul", som det lär heta på stockholmsslang. Snart är vi ut i parken, som våra vänner äro mycket beredvilliga att visa oss. Liksom av en händelse träffas alla senare i det s. k. Ekotemplet, där ringlekarna komma i gång.

Vad ändå tiden hinner undan då man har roligt. Men ingen-

Kanonkuler från svensktiden hittades i Narva.

Vid grävningarna av en ny väg mellan Narva och Joaoru hittade arbetarna tre kanonkuler som troligen legat där sedan svensktiden. Kulorna äro ungefär i storlek med en vanlig idrottskula. Platsen där kulorna hittades har fordom utgjort de yttersta fästningsvallarna av Hermanfästningen.

Engelsk handelsdelegation i Balticum.

En delegation, bestående av medlemmar i brittiska handelskammaren anlände förra veckan till Tallinn. Besöket utgör ett svar på de lettiska, estniska och litauiska handelsdelegationernas besök i England 1935. Avsikten med besöket är att utveckla de kommersiella förbindelserna mellan Balticum och Storbritannien.

ting kan göras åt den saken. Vi måste börja tänka på hemfärden. Ännu några vinkningar genom bussrutan och vi svänga ut ur porten. Redan har Haga och de trevliga ungdomarna försvunnit ur vår åsyn.

Nästa dag, vi ha redan kommit till lördagen, flyter relativt lugnt. På morgonen åker vi med buss till ålderdomshemmet i Gammelby. Ålderdomshemmet kan man knappt kalla det i den bemärkelsen som vi känna det namnet. Det består av en hel koloni av små hus. Varje hus har radio, rinnande vatten, elektrisk spis m. m. Dessutom bo icke mera än högst två åldringar i varje rum. Kolonien har egen biograf, eget bibliotek o. s. v.

Det skulle kunna berättas mycket om Gammelby, en förebild för alla ålderdomsanstalter i hela världen, men det skulle bli för långt.

Sedan middagen intagits, föra bussarna oss tillbaka till Stockholm, där dagens program avslutas med Mjölcentralen och Gasverket. Därefter får var och en sin matbiljett och bussbiljett och vi kunna ge oss ut på strövtåg på egen hand.

(Forts.)

Estniska pressen.

Förra veckan började i Göteborg sommarkurser för utlänningar, som önska få insikt i svensk kultur. Kurserna anordnades av prof. Vilhelm Lundström. Prof. Lundström har bl. a. stora förtjänster i inrättandet av de svenska lektoraten vid utländska universitet. Förra året var prof. Lundström i Tartu, där han höll föreläsningar över Sverige. Utgifterna för anordnandet av kurserna bestridas av "Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet."

Nämnda kurser äro de första i sin art, som anordnas i Göteborg. Överhuvudtaget deltaga sju länder i kurserna: Estland 4 representanter, Lettland 1, Litauen 2, Holland 2, Danmark 1, Tyskland 11 och Amerika 2. En stor del av utlänningarna erhålla stipendier från Sverige.

Kurserna omfatta en översikt över svensk historia, industri, sjöhandel o. s. v. Särskilt ifråga om det sistnämnda utgör Göteborg en lämplig plats då ju Göteborg är Sveriges största sjöhandelsstad.

Bl. a. anmärker "Vaba Maa" på, att av dessa två representanter som representera Estland äro två tyskar.

Sextio man instängda i gruvan.

En explosion har inträffat i Carltongruvan nära Barnsley, i England, där ett sextital arbetare just voro sysselsatta med kolbrytning.

Räddningsarbetet har igångsatts med största skyndsamhet, men det möter vissa svårigheter, då ingången till gruvan delvis blockerats av nedstörtande jord.

Man hyser stora farhågor för de instängda arbetarnas öde. Den ende svårt skadade arbetare man kunnat framdra befann sig nära en kilometer från platsen för explosionen och hade likväl fått svåra brännskador. Hittills har man icke lyckats uppnå förbindelse med de övriga. Man befarar, att eld utbrutit i gruvgångarna. Hjälpmanskapet arbetar oavlätligt.

Från Berlin.

De elfte olympiska spelen i Berlin ha hållit hela idrottsvärlden i spänning. Åt Estland har K. Palusalu (tungvikt) hämtat guldmedalj i fribrottning och grekisk-romersk brottning. A. Neo (lättingvikt) silvermedalj i fribrottning och bronsmedalj i grekisk-romersk. Väli hämtade brons i grekisk-romersk brottning och A. Luhaäär (tungvikt) bronsmedalj i tyngdlyftning.

Spanien.

De spanska insurgenternas länge väntade offensiv söderifrån synes nu hålla på att taga fart, och dess första frukt är enligt meddelande från Sevillas radiostation intagandet av Badajoz samt ernåendet av kontakt med general Molas styrkor i norra Spanien.

Således har södra och norra antiregningstrupperna kommit i kontakt och det är att vänta att striderna bli intensivare vilket troligen leder till ett avgörande.

Enligt sist ingångna meddelanden från Berlin sent på onsdagskvällen skall tyska regeringen ha lämnat sin anslutning till det franska förslaget om nonintervention i Spanien med det enda förbehållet att det tyska kravet på återlämnande av de i Spanien beslagtagna flygmaskinerna uppfylles.

Nära 3,000 italienare ha stupat i Abessinien.

Enligt den officiella förlustlistan uppgår antalet officerare, soldater och svartskjortor som stupat i Abessinien under juli till 45. Ytterligare 5 ha avlidit av sina sår, 45 saknas, och 138 ha dött genom olyckshändelser eller sjukdomar.

De sammanlagda förlusterna sedan den 1 januari 1935 till den 31 juli 1936 uppgår till 2,786 och antalet offer för olyckor och sjukdomar utgör under samma tid 1,367. Av de i Östafrika sysselsatta italienska arbetare ha 73 avlidit under juli och 577 under hela tiden från början av 1935.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Lokalredaktörer:

Vormsi, T. Gärdström.

Noarootsi, V. Pöhl.

Höbring, A. Vesterberg.

Roslep, A. Bergman.

Rüütli 3, Tallinn. Tel. 470-08

Prenumerationspris:

Inrikes		Utlandet	
1 år	Ekr 2:—	1 år	Ekr. 4:—
1/2 "	" 1:—	1/2 "	" 2:—

Bliv medlem i S.O.V.
och prenumerera på
KUSTBON

En häftig strid rasade vid Tanasjön mellan abessinska friskar och itlaiensk militär. Åbessinierna stå under befäl av ras Kassas näst äldste son. Vid Bourcos lära andra abessinska kolonner under befäl av Tecele Hawariat åter avbrutit järnvägsförbindelserna på linjen Addis-Abeba—Djibouti. Ras Makonnen och ras Getachu befinna sig på marsch mot Gore. De påstås ha kommit in i landet över gränsen mot Sudan och ämna systematiskt organisera upproret mot italienarna.

Till potatisexportörerna.

Skutägare, potatisexportörer vilka i höst liksom tidigare önska exportera potatis på Sverige påminnas om att i rättan tid skaffa sig utförseltillstånd, vilket lättast göres genom potatisexportörernas representant M. WESTERBLOM i Potatisexportföreningens styrelse.

Adr.: Tallinn, V. Karja 1—4.